

תוכן עניינים - 23

- 1 שלום רב
- 1 מוארים בצפת
- 2 לגדל את חרצית הגננים
- 2 לעולם בעקבות השמש

מוארים בצפת - צפת הממוקמת בגליל העליון, הינה אחת מארבע ערי הקודש יחד עם ירושלים, חברון וטבריה. העיר נטפה מקדושה כבר מן התקופה הצלבנית בה הפכה למרכז יהודי הגליל. במאה ה-16 פעלו בה גדולי המקובלים ביניהם רבי משה קורדובירו הלא הוא האר"י, רבי יוסף קארו מחבר ה"שולחן ערוך" ואחרים.

אל העיר ניתן להגיע מכביש 89 (כביש עוקף צפת). כשנכנסים לעיר נוסעים בעקבות השילוט לעיר העתיקה. ראשית כדאי להחנות את המכונית בדרך חטיבת יפתח ולסייר בגן המצודה המצוי בלב העיר העתיקה, על גבעה גבוהה הצופה לעיר. מכאן אפשר לגלוש במורדות לעיר ולשוטט בסמטאות הציוריות: בקריית האומנים, בבתי הכנסת העתיקים, במוזיאונים הקטנים ובעיקר בבית הקברות העתיק אותו פוקדים אלפי עולי רגל ב' באב יום פטירתו של האר"י.

גן המצודה צופה על צפת

continued on page 2

שלום רב,

בחודש דצמבר חל חג החנוכה, הלא הוא חג האורים. על פי המסורת, לאחר שחרור המקדש במרד החשמונאים התגלה פך שמן, שנועד להספיק להדלקת המנורה למשך יום אחד, אך הספיק לשמונה ימים. בשל נס זה מכונה חנוכה גם חג האור.

למעשה, כחגים אחרים בתרבויות שונות, חג החנוכה הוא בעצם חג אמצע החורף. ציון לתקופה בה הימים מתחילים להתארך (חנוכה חל סמוך ליום ההיפוך החורפי ב-22 בדצמבר). בתקופה זו מתחדשת האופטימיות כיוון שהעולם, שהלך ושקע בחשיכה, מתחיל להתמלא בהדרגה באור. המדרשים בתלמוד מספרים על אדם הראשון שראה את הימים מתקצרים ונבהל. הוא סבר שהשמש נעלמת בשל חטאיו. לכן, שמונה ימים עשה תענית ותפילה ואז החלו הימים להתארך והוא קבעם כחג (מסכת עבודה זרה ח ע"א). כך נקשר הסיפור לחג אמצע החורף, ומכאן גם ברור מוטיב האור והדלקת הנרות, המסמלים את גירוש החושך.

בעקבות חג האורים נסייר בעיר צפת עיר המקובלים והרוחניות, נגדל כריזנטמה צהובה הלא היא חרצית הגננים ועם ילדים נצפה כיצד הבטטה צומחת בעקבי השמש.

חג אורים שמח

שלכם,

ענת

אתר אינטרנט: www.madmony.co.il
דואר אלקטרוני: Anat@Madmony.co.il

יגדלו לכיוון האור ויצאו בסופו של דבר דרך החור בקופסת הקרטון.

אוהבת שמש - הבטטה

לגדל את חרצית הגננים – חרצית הגננים, הלא היא הכריזנטמה, תורבתה לראשונה בסין במאה ה-15, ומשם נפוצה לכל העולם. הצמח קל מאוד לגידול והפריחה המתמשכת בצהוב בוהק באביב, בקיץ ובסתיו נפלאה. יש לגדל את הצמח בשמש מלאה, ניתן לעשות זאת בכל אזורי הארץ, אפשרי בעציץ או בערוגה פורחת. ההשקיה מועטה ביותר זהו צמח חסכוני במים. הטיפול פשוט: יש לגזום את הפרחים הנבולים לאחר כל גל פריחה.

אנקדוטה מעניינית: נמצא כי מיצוי של הכריזנטמה (גבעול ופרח) הוא בעל פוטנציאל רפו אי בשל חומרים אנטי בקטריאלי ואנטי פטרייתית שבודדו ממנו והוא נותן מענה גם כנגד איידס.

כריזנטמה – צהוב בעיניים

לעולם בעקבות השמש – לא רק בני אדם כמהים לשמש, גם צמחים ללא שמש יגועו וימותו. פוטורופיזם הוא נטייה של צמח לגדול בכיוון מסוים בהשפעת גירוי של אור. נטייה אל עבר האור נקראת פוטורופיזם חיובי. תכונה זו ניתן להדגים בצורה נהדרת באמצעות בטטה. לצורך הניסוי יש לגדל בטטה בצנצנת עם מים, אותה יש לשים במקום עם שמש או במקום מואר מאוד. לאחר מספר ימים יצמחו מן "העיניים" של הבטטה ענפים ירוקים. לאחר כשבועיים של שה כשהענפים מתארכים ניתן להתחיל בניסוי.

מה יקרה אם נכסה את הבטטה (והצנצנת) בקופסת קרטון גדולה כך שהבטטה תגדל בחושך במשך כשבועיים?

מה יקרה אם נעשה חור בצידה של קופסת הקרטון והאור יגיע מן הצד בלבד?

בשל חוסר הארה (כיסוי בקופסת קרטון) הבטטה תמשיך לגדול, אך ענפיה יתארכו מאוד וצבעה ילך ויעשה ירוק בהיר-לבנבן.

כאשר נשאיר לבטטה אור הבא מכיוון מסוים הענפים